

Verdal kommune

Postboks 24

7651 VERDAL

v/ Mads Forsell

Saksbehandler, innvalgstelefon

Simon Heier,

Innvilgelse av skadefellingstillatelse på en bjørn i deler av Verdal kommune

Verdal kommune v/Mads Forsell, fikk torsdag 01. august. kl. 15.14 muntlig tillatelse til skadefelling av 1 (en) bjørn, gjeldende for deler av Verdal kommune. Bakgrunnen for søknaden var funn av to sauer påvist drept av bjørn i Verdal kommune. En pågående skadesituasjon med dokumentert kadaverfunn, skadehistorikk i område, det at området ligger utenfor forvaltningsområdet for bjørn og at beitedyr skal ha prioritet, legges til grunn for beslutningen. Tillatelsen ble formidlet muntlig til Verdal kommune, og dette er en skriftlig bekreftelse på muntlig gitt tillatelse. Fellingstillatelsen varer frem til torsdag 08. august kl. 12.00, eller til det eventuelt er felt bjørn. Vedtaket kan påklages innen 3 uker.

Søknad

Fylkesmannen viser til muntlig søknad om skadefellingstillatelse på en bjørn i deler av Verdal kommune torsdag den 01. august kl. 15.14, samt skriftlig søknad sendt fylkesmannen torsdag den 01. august 2019.

Fylkesmannen ble oppringt av Verdal kommune v/Mads Forsell kl. 08.39 torsdag 01. august 2019, der han orienterte Fylkesmannen om funn av to kadaver sannsynligvis nylig tatt av bjørn i Hestådalen i Verdal kommune. Rovviltkontakt var på vei for å undersøke sauene. Rovviltkontakten bekreftet senere på dagen opplysningene ovenfor kommunen, og kommunen søker derfor skadefellingstillatelse muntlig torsdag den 01. august 2019 kl. 15.14. Med bakgrunn i funn av to sauer påvist drept av bjørn denne uken, og et betydelig antall sau på utmarksbeite som utgjør et stort skadepotensial.

Forskrifter og betingelser knyttet til betinget skadefelling av bjørn

Vedtaket er fattet i medhold av lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 18 og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltsforskriften) § 9.

I rovviltforskriften § 1 (Formål) heter det:

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutnyttelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

I rovviltforskriften § 9 heter det blant annet:

«...Ved vurderingen om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) Områdets betydning som beitemark*
- b) Skadenes omfang og utvikling*
- c) Potensialet for fremtidige skader*
- d) Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak»*

Miljødirektoratet har i brev av 29. mai 2019 fattet vedtak om betinget skadefelling på bjørn etter en vurdering av bestandssituasjonen og den skade som bjørn påfører bufe og tamrein i enkelte rovviltregioner. Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, har direktoratet gitt fylkesmennene i region 6, 7 og 8 en kvote for betinget skadefelling på totalt 5 brunbjørner. Denne tillatelsen gjelder fra 1. juni til og med 15. oktober 2019. Denne kvoten ble fylt 22. juli. Miljødirektoratet vedtok utvidelse av den betingede kvoten med ytterligere to brunbjørner 22. juli. Av denne kvoten er det felt en bjørn, slik at resterende betinget fellingskvote per i dag er 1 brunbjørn.

Prinsipper for offentlig beslutningstaking

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1):

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. også prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning. Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Fylkesmannen viser til at dette vedtaket blant annet baserer seg på kunnskap om artens bestandssituasjon. Vi viser til Rovdata som har ansvaret for drift og formidling av data fra det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt. Vi viser også til vurderinger gjort av Miljødirektoratet i vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn, jf. brev datert 29. mai 2019 der direktoratet konstaterer i sine vurderinger at bestanden av brunbjørn ligger under det fastsatte bestandsmålet for regionene 6-8. Etter en ny vurdering (i brev datert 22. juli d.å.) av skader forårsaket av brunbjørn på sauer i Norge, jf. prinsippet om en arealdifferensiert forvaltning ble kvoten utvidet. Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåka ved å analysere DNA fra innsamlet ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å fastslå hvor mange

brunbjørner som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelinga mellom hanner og binner. Bestandsmålet er gitt i tallet på årlige ynglinger. Ifølge Norsk institutt for naturforskning (NINA) sin rapport 1658 - 2019 ble det mest sannsynlig født 8 bjørnekull i Norge. Rapporten forteller om en liten nedgang i beregnede antall ynglinger av bjørn for region 6, fra 2017 til 2018. Med et beregnet antall ynglinger på 1,9 i 2018.

Bestandsrapportene fra perioden 2010-2018 tyder på at bjørnebestanden i region 6 er forholdsvis stabil, og under bestandsmålet for regionen (fig. 7). Det er registrert 32 individer av bjørn i regionen i 2018, 20 hannedyr og 12 binner (tabell 2). Dette er 1 dyr mer enn i 2017. Legger vi DNA- dataene fra de foregående år til grunn, ser vi at binneandelen over flere år har vært svakt økende (2018: 37 % 2017: 38,7 % 2016: 37,9 %, 2015: 42,1, 2014: 36,7 %, 2013: 34,3 %, 2012: 31,4 %, 2011: 30,8 %, 2010: 29,8 % og 2009: 29,6 %). Ut fra denne informasjonen kan vi forvente at binneandelen i bestanden i 2019 er ca. 40 % (1,5 ganger så mange hannedyr som binner) som er fastsatt som måltall i rovviltforliket. På bakgrunn av disse opplysningene anser Fylkesmannen i Trøndelag at kravet til kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldlovens § 8 er tilstrekkelig ivaretatt. Føre-var-prinsippet kommer hovedsakelig til anvendelse i situasjoner der man ikke har slik tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Fylkesmannen er av den oppfatning at det ikke er tilfellet i denne saken, (jf. beskrivelse av kunnskapsgrunnlaget § 8), og mener derfor av føre-var-prinsippet jf. § 9 kan tillegges mindre vekt i denne saken.

Naturmangfoldloven § 10 slår fast at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. I løpet av 2019 er det så langt registrert avgang på en bjørn i region 6. En eventuell felling av bjørn vil være innenfor rammen av kvoten fastsatt av Miljødirektoratet den 22. juli 2019, slik at den samlede belastningen ikke vil øke. Bjørnebestanden i Norge er ikke begrenset av areal, og hovedårsaken til avgang av bjørner er gjennom lisens- og skadefelling. Med den kunnskapen som finnes om antall, reproduksjon og ungedødelighet hos bjørn, anser forvaltningen å ha god oversikt over den samlede belastningen på brunbjørnbestanden. Vedtaket omhandler iverksetting av skadefellingstillatelse på 1 bjørn utenfor forvaltningsområdet for bjørn, hvor det årlig foregår lisensfelling av bjørn. I og med at den samlede belastningen er vurdert ved fastsettelse av kvote, jf. Miljødirektoratets vedtak datert 22. juli d.å., tillegges naturmangfoldloven § 10 mindre vekt i denne saken.

Vedtaket gjelder iverksetting av skadefellingstillatelse på 1 bjørn i deler av Verdal kommune, og Fylkesmannen anser ikke § 11 som relevant i denne saken. For å unngå skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike metoder, teknikk og lokalisering som gir de beste samfunnsmessige resultater. Vedtaket gjelder tillatelse til skadefelling av 1 bjørn, og Fylkesmannen anser derfor at § 12 ikke har særlig relevans i denne saken.

Fylkesmannens vurdering

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Fellingstillatelse kan bare gis dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning slik dette er nedfelt bl.a. i forvaltningsplanen. For å vurdere dette, skal de opplistede skjønnskriteriene i annet ledd i rovviltforskriften § 9 drøftes i forhold til den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet.

Områdets betydning som beitemark

Området hvor kadaverfunnene er gjort ligger i beiteområdet til Juldal, Kverndal og omegn beitelag i Verdal kommune. Skjærkerfjella beitelag grenser inn mot området i nord. Juldal, Kverndal og omegn

beitelag slipper ca. 4700 søyer og lam i sitt beiteområde. Selv om sauene i beitelaget er spredt over store områder mellom Helgaa i nord og Inna i sør er det aktuelle skadeområdet et viktig beiteområde for beitelaget. Området er også viktig beiteland for Feren og Skjækerfjell reinbeitedistrikt. Disse beiteområdene ligger i sin helhet utenfor vedtatt forvaltningsområde for bjørn i region 6, jf. forvaltningsplan for rovvilt i region 6 Midt-Norge.

Skadenes omfang, utvikling og potensialet for fremtidige skader

Ved tidspunkt for søknad hadde SNO dokumentert fem sauer drept av bjørn i perioden 18. juli til 01. august 2019 i et konsentrert område rundt Åsmundfjellet. I løpet av fjorårets beitesesong ble det påvist 23 sauer og lam drept av bjørn innenfor det omsøkte fellingsområdet (i perioden 04.06-28.08.2019). Det ble i slutten av denne perioden gjennomført akutt tidlig nedsanking i området som forklarer at skadene tok slutt 28. august. Bjørn i beiteområdet utgjør potensiale for skader, og potensialet for fremtidige skader er absolutt til stede. Verdal og tilstøtende kommuner er store sauekommuner i nordlige deler av Trøndelag, og det slippes et betydelig antall sauer og lam på beite innenfor kommunenes grenser.

Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Det at skadene oppstår midt i beitesesongen tillegges også vekt, da forebyggende tiltak som tidlig nedsanking ikke vurderes som aktuelt på nåværende tidspunkt. Det er omsøkt og bevilget midler til kortvarig, intensivt tilsyn til det berørte beitelaget ved tidligere kadaverfunn ved to anledninger.

Roviltforlikets punkt 2.2.19 sier at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Det følger av rovviltforliket av 2011, forvaltningsplanen i region 6, samt føringer fra KLD at i de områder som er definert som forvaltningsområder for bl.a. bjørn skal næringsutøverne tilpasse driften med utgangspunkt i at rovvilt forekommer i beiteområdet. I motsatt fall skal næringsutøverne i de prioriterte beiteområdene kunne påregne at rovvilt ikke vil være til hinder for tradisjonell drift med dyr på utmarksbeite. Det nasjonale bestandsmålet for bjørn er ikke nådd hverken nasjonalt eller i region 6, noe som medfører at terskelen for å innvilge søknader om skadefellingstillatelse på bjørn innenfor forvaltningsområdet er svært høy. Området hvor kadaverfunnene er gjort befinner seg imidlertid i sin helhet utenfor det definerte forvaltningsområdet for bjørn i region 6, og terskelen for iverksetting av skadefelling på bjørn skal dermed være lavere i disse områdene.

Fylkesmannens konklusjon

En skadefellingstillatelse har til hensikt å stanse en større skadeutvikling. Ved tidspunkt for søknad var det funnet fem sauer og lam drept av bjørn i beiteområdet. I tillegg er det denne uken gjort funn av spor av bjørn i skadeområdet, noe som er bekreftet av SNOs rovviltkontakt. Dette kan indikere at skadevolder fremdeles er i området. Det er ikke dokumentert noen aktivitet av binner (ved DNA-analyser) i beiteområdet. Området hvor kadaverfunnene er gjort ligger i sin helhet utenfor det området som rovviltnemnda i region 6 har vedtatt skal være forvaltningsområdet for bjørn. Selv om området ligger utenfor forvaltningsområdet for bjørn er det ikke uvanlig med skader forvoldt av bjørn i dette og tilgrensende beiteområder i Verdal og Steinkjer kommuner.

Det vurderes også som lite aktuelt å iverksette forebyggende tiltak som nedsanking på nåværende tidspunkt, da man er litt over halvveis i årets beitesesong. I henhold til rovviltforliket av 2011, den geografiske differensieringen i rovviltnemndas forvaltningsplan for region 6, skadesituasjonen ved søknadstidspunktet, tapshistorikk i området, samt brev fra KLD om tydeligere soneforvaltning anser Fylkesmannen det som riktig å iverksette skadefellingstillatelse på en bjørn i deler av Verdal kommune.

Fylkesmannens vedtak:

Med hjemmel i *lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18 og § 77, jf. forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt § 9* har Fylkesmannen i Trøndelag fattet følgende vedtak:

Verdal kommune gis skadefellingstillatelse på en (1) bjørn i deler av Verdal kommune. Tillatelsen ble formidlet muntlig til Verdal kommune v/Mads Forsell torsdag 01. august kl. 15.14. Fylkesmannen presiserer at felling eller forsøk på felling av bjørn skal omgående meldes til Fylkesmannen i Trøndelag.

Følgende forutsetninger er knyttet til fellingstillatelsen:

1. Fellingstillatelsen gjelder fra torsdag 01. august kl. 15.14 til torsdag 08. august kl. 12.00, eller frem til bjørn er felt. Behovet for en eventuell forlengelse vil bli vurdert av Fylkesmannen i samråd med kommunen ved tillatelsens utløp.
2. Skadefellingstillatelsen gjelder i deler av Verdal kommune: Avgrenset av Fv. 72 i sør og E6 i vest, kommunegrenser i nord og riksgrensen i øst. Fellingsforsøket må rettes mot områdene hvor skadene er dokumentert.
3. Binne m/unger og dens unger er unntatt fra fellingstillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt. Dersom det observeres binne m/unger i området hvor fellingsforsøket pågår, skal Fylkesmannen underrettes umiddelbart.
4. Skadefellingstillatelsen gis til Verdal kommune. Kommunen har ansvar for å oppnevne en fellingsleder, som har ansvaret for å koordinere fellingsforsøket. Alle som deltar i fellingslaget skal gjøres kjent med dette brevets innhold. Sammensetningen av fellingslaget skal meddeles Fylkesmannen i Trøndelag før fellingsforsøket iverksettes.
5. Deltakere i kommunale/interkommunale fellingslag skal få kompensasjon for gjennomføring av skadefellingsforsøket, jf. rovvilt forskriften § 9 a. Kommunen/fellingsleder må sørge for at deltakere i fellingslaget fører timelister, kjørebok og dokumenterer eventuelle andre utgifter som ønskes refundert. Deltakerne må ha løst lisens for bjørn for å være berettiget kompensasjon. Fylkesmannen legger til grunn at fellingsforsøket gjennomføres på en effektiv og hensiktsmessig måte. Søknaden om godtgjøring sendes inn til Fylkesmannen umiddelbart etter endt fellingsforsøk, og senest innen 1. oktober 2019.
6. Budsjettramme for fellingsforsøket settes til inntil kr 72 000,-. Eventuelle påløpte kostnader kommer i tillegg, oppad begrenset til kr 30 000,- pr. fellingsforsøk (jf. rovviltforskriften § 9 tredje ledd). Dekking av feriepenger og arbeidsgiveravgift kommer også i tillegg, jf. opplysninger i brev om betinget skadefelling fra Miljødirektoratet 29. mai d.å.
7. Fellingsleder bes om å utarbeide en fellingslogg som sendes Fylkesmannen etter fellingstillatelsens utløp. Fellingsloggen skal inneholde oversikt over ressursbruk (antall timer/personer), i tillegg til en kort beskrivelse av hvordan fellingsforsøket ble gjennomført. Dette bør oversendes Fylkesmannen så fort fellingsforsøket er avsluttet.
8. Felling og forsøk på felling i henhold til denne tillatelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.
9. Ved felling av bjørn skal det nyttes våpen og ammunisjon godkjent for storviltjakt, og de som deltar i fellingslaget skal ha avlagt skyteprøven for storviltjakt.

10. Felling eller forsøk på felling av bjørn skal omgående meldes til Fylkesmannen i Trøndelag (rovilttelefon 930 60 221). Meldingen skal inneholde opplysninger om tid og sted for fellingen, og fellingsstedet skal kunne påvises derfor Fylkesmannen krever det.
11. Den/de som sårer bjørn under forsøk på felling i henhold til tillatelsen, plikter å gjøre det en kan for å få avlivet bjørnen. Fylkesmannen og nærmeste politimyndighet skal uten opphold underrettes. Fylkesmannen avgjør videre gjennomføring og avslutning av ettersøk. De som har deltatt i forsøket på felling eller jakt skal bistå forvaltningsmyndighet eller politimyndighet i det videre ettersøk. Vedkommende plikter å forvise seg om påskutt dyr er truffet.
12. Bjørn som blir felt på denne tillatelsen er viltfondets eiendom. Ingen kan derfor på noen måte gjøre seg nytte av felt bjørn uten nærmere samtykke fra Miljødirektoratet. Dersom det ikke er mistanke om noen uregelmessigheter ved fellingen som kan medføre politietterforskning, er fellingslagets leder ansvarlig for at felt bjørn ivaretas og håndteres etter instruks for ivaretagelse av døde rovdyr (<http://nidaros.nina.no>). Dersom det i motsatt fall er grunnlag for å påregne behov for etterforskning, skal dyret ikke åpnes og ikke flyttes fra fallstedet. Fylkesmannen og politiet skal da underrettes snarest.
13. Dersom det er ønskelig å bruke løs hund i forbindelse med jakta må kommunen gi dispensasjon fra båndtvangsbestemmelsene i hundeloven. Kommunen må da samtidig dispensere fra båndtvangsbestemmelsene også i hensyn til tamrein og bufe i hundeloven.
14. Fylkesmannen i Trøndelag kan til enhver tid trekke tilbake fellingstillatelsen.

Klagerett

I medhold av forvaltningslovens kapittel VI er det klagerett på vedtaket. Eventuell klage skal stiles til Miljødirektoratet, postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim, og sendes til Fylkesmannen i Trøndelag, 7734 Verdal innen 3 (tre) uker fra mottakelsen av dette brevet.

Med hilsen

Gry Tveten Aune (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Simon Heier
rådgiver
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statens naturoppsyn Postboks 5672 Torgard 7485 TRONDHEIM